

آستان قدس رضوی؛ مهم ترین چالش مشروطه در مشهد

۲۸ آذر ۱۳۹۵ ساعت ۱۴:۵۶

تشکیلات آستان قدس رضوی و رؤسای آن را می توان از مهم ترین مشکلات مشروطه در مشهد دانست. گردانندگان آستان به سه علت مهم فقهی و سیاسی و اقتصادی، تمایلی نسبت به مشروطه از خود نشان نمی دادند. از منظر فقهی برخی از علمای بزرگ آستان قدس، به پیروی از دیدگاه شیخ فضل الله نوری، طرف دار مشروعه خواهی بودند و اصلاحات مشروطه را مغایر با دین اسلام می دانستند.

جوان و تاریخ- کشکول

تشکیلات آستان قدس رضوی و رؤسای آن را می توان از مهم ترین مشکلات مشروطه در مشهد دانست. گردانندگان آستان به سه علت مهم فقهی و سیاسی و اقتصادی، تمایلی نسبت به مشروطه از خود نشان نمی دادند. از منظر فقهی برخی از علمای بزرگ آستان قدس، به پیروی از دیدگاه شیخ فضل الله نوری، طرف دار مشروعه خواهی بودند و اصلاحات مشروطه را مغایر با دین اسلام می دانستند. از جنبه سیاسی آستان قدس به مثابه دستگاهی اداری، و به سبب وظیفه رسیدگی به امور حرم رضوی، نفوذ بسیار زیادی در میان طبقات مختلف مردم داشت. متولی آستان قدس، که در رأس این تشکیلات قرار داشت، لزوماً روحانی نبود اما مشخصاً از سوی شاه و از میان رجال معتمد برگزیده می شد. در آستانه مشروطه نیز میرزا کاظم امام جمعه ملقب به صهرالسلطان، داماد مظفرالدین شاه، متولی آستان قدس بود. بنابراین متولی در نقش حافظ منافع دربار و سلطنت عمل می کرد و

ملزم بود، ضمن کسب مشروعیت برای شاه، در برابر هرآن چه که موقعیت شاه و سلطنت را به خطر می اندازد ایستادگی کند. بدین ترتیب آستان قدس تلاش داشت نظام سیاسی سنتی پا برجا بماند

از جنبه اقتصادی نیز آستان قدس صاحب موقوفات زیادی در داخل و خارج کشور بود. همچنین همه ساله مقادیر زیادی وجه نقد به عنوان نذر از سوی زائرین تقدیم آستان می شد. با وجود ثروت و نفوذی که نصیب اجزای آستان می شد، و همچنین وابستگی متولی آن به دربار قاجار، این نهاد در برابر تغییرات، که گمان می رفت منافع آن را به خطر می اندازد، مقاومت می کرد.

روس ها از وجود کانون های ضد مشروطه در مشهد آگاه بودند و از همین رو به فکر بهره برداری از این اوضاع و تقویت جناح مشروعه خواه شهر افتادند. آن ها موافقان و مخالفان مشروطه را رودرروی هم قرار دادند و با تقویت مخالفان مشروطه، مسبب ایجاد بلوایی بزرگ در مشهد شدند. بدین ترتیب منافع مشروعه خواهان که غالباً طرفدار استبداد و روسیه تزاری بودند و همگی تغییر بنیادین در ایران را به زیان خود می دیدند ، با هم گره خورد و سرانجام مبارزات و تلاش های مشروطه خواهان شهر را به بن بست کشاند.

منبع: نقش روسیه در سرکوب انقلاب مشروطه مشهد. جستارهای تاریخی . پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. ص ۶

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۱۹۹۵۶/آستان-قدس-رضوی-مهم-ترین-چالش-مشروطه>